

אזור הצפון

כנרת

נגן לי ירדן

מילים : יעקב שרת

לחן : מוני אמריליו

נגן לי ירדן

נגן לי ירדן הוא שיר משנת 1971 שכתב יעקב שרת, הלחין מוני אמריליו ובוצע לראשונה על ידי רבקה זהר בפסטיבל הזמר והפזמון שנת תשל"א, 1971, בעיבודו של אריה לבנון. השיר עוסק בימת הכנרת ומתאר אותה באמצעות מטאפורות שונות, המבוססות על מאפיינים גאוגרפיים של אזור הכנרת, ובאמצעות אזכורים של פריטים שונים הקשורים בכנרת ובסביבתה. בבית הראשון היא מכונה "כינור מי התכלת" עליו מנגן נהר הירדן, מקור מימיה של הכנרת. מטאפורה זו מבוססת על הדעה הרווחת לפיה השם כנרת, הנגזר מן המילה "כינור", נובע מצורתו של האגם - צורת כינור. בבית השני מכנה שרת את הכנרת "עדי" לצווארו של הגליל. בבית השלישי מוזכרת רחל המשוררת הקבורה בבית הקברות כנרת. עוד מוזכרים בשיר הר ארבל ורמת הגולן.

מטרת השיעור

1. להכיר את המיקום הגאוגרפי של נהר הירדן, הכינרת, הר ארבל ורמת הגולן, ולמקם אותם על מפה.
2. להבין כיצד מיקומו של הירדן משפיע על תושבי האזור, הכלכלה באזור זה.
3. להבין את הרקע ההיסטורי והתרבותי של הכנרת.
4. לעודד את התלמידים לעבוד בקבוצות, לחקור נושא מסוים ולהציג את ממצאיהם בצורה יצירתית ומובנת.
5. הבנת הקשר בין הטקסט למוזיקה

מהלך השיעור

פתיחה (10 דקות) :

השמעת והקראת השיר "נגן לי ירדן" ודיון על המושגים המופיעים בו.

שאלות פתיחה לבחירה :

- מי מכם היה בביקור בכנרת? באיזה חבל ארץ היא נמצאת? ממה התרשמתם בביקורכם?
- אילו מקומות ואתרים בסביבת הכנרת אתם מכירים?
- לאורך השנים שומעים בחדשות מידע אודות מפלס הכנרת. מדוע זה היה חשוב כל כך? מהם השינויים שגרמו להפחתת העלאת הנושא לכותרות ?

קשר בין טקסט למוזיקה

- כיצד מתאר המשורר את כינרת?

- מיהו המנגן?

לפניכם שלוש תמונות אגם הכנרת, כינור, כינור מקראי (נבל דוד)

- לאיזה מהכלים דומה הכנרת?

הכינור המקראי (כפי הנראה לא כלי קשת) הוא כלי הנגינה הראשון המוזכר בתנ"ך, שם נאמר שהיה אחד הכלים הראשונים שהומצאו: "וַיֵּשֶׁם אֶחָיו יוֹבֵל, הוּא הָיָה אֲבִי, כָּל־תַּפֹּשׁ כְּנֹר וְעֹגֶב." (בראשית, ד', כ"א). כלי זה מוזכר, יחד עם נָבֶל, פעמים רבות בספר תהלים ובהקשר למלך דוד, הן בסיפורים אודותיו והן בהקשר לחידוש המקדש בימי עזרא ונחמיה, כשהכלי נקרא אז "כינור המלך דוד" (ראו: הכינור המקראי).

הכינור המקראי שימש גם לריפוי הנפש וכן לעבודת התפילה בבית המקדש.

- היכן באות לידי ביטוי תחושות אלו בבית הראשון?
- מנגינת השיר מדמה תנועות של גלים. צלילים שעולים ויורדים.
- שירו את השיר וציירו על דף את גלי המנגינה.

פעילויות

חלוקת הכיתה לקבוצות, כאשר כל קבוצה תקבל נושא לחקור. הנושאים הם:

קבוצה 1: נהר הירדן: חקר הנהר, מהלך הזרימה שלו ומשמעותו הגאוגרפית וההיסטורית.

שאלות לחקר:

קבוצה 1: נהר הירדן: חקר הנהר, מהלך הזרימה שלו ומשמעותו הגאוגרפית וההיסטורית.

- האם התואר 'נהר הירדן' תואם לאורכו של הירדן ולכמות המים הזורמת בו?
- סמנו במפה את מקורות הירדן ואת האפיק המרכזי שלו.
- מה עשה האדם כדי לשלוט במי הירדן? חוו דעתכם על התועלת והנזק שבמעשה התערבות זה.
- מהם סיפורי התנ"ך בהם מוזכר הירדן? האם מוזכר הירדן בדתות נוספות? באיזה הקשר?

קבוצה 2: הכנרת: חקר הכנרת, מיקומה, חשיבותה כמקור מים והשפעתה על האזור.

- עיינו במפה פיסית וכתבו: מה הגובה של הכנרת ביחס לגובה פני הים?
- יש המכנים את מי הכנרת מים מתוקים. הסבירו מה הכוונה במונח זה? (שהרי המים תפלים לחלוטין)
- מהי חשיבות הכינרת כמקור מים בישראל? אלו שינויים חלו בשנים האחרונות?
- מהם שימושי הקרקע סביב חופי הכינרת היום ובעבר?
- אילו פעילויות וספורט ימי מתקיימות בכינרת, וכיצד הן משפיעות על הסביבה?
- סמנו על גבי מפה את מקורות המים הזורמים אל הכנרת וציינו את שמם וכוון זרימתם.
- אלו גורמים אנושיים וטבעיים משפיעים על ירידת מפלס המים בכנרת? (הכנרת מאבדת ממימיה בשלוש דרכים: התאדות, שאיבה וזרימה דרומה אל עבר ים המלח). הסבר ופרט על כל אחד מהגורמים הללו והשווה השפעתם על המפלס.

קבוצה 3: הר ארבל: חקר הר ארבל, מיקומו, חשיבותו ההיסטורית והתצפיות שניתן לראות ממנו.

- סמנו את הר הארבל על המפה וציינו את מיקומו ביחס לכנרת.
- מה המבנה המיוחד של הארבל?
- אלו אירועים היסטוריים התרחשו בו בהתחשב במיקומו ומבנהו?
- מהו הנוף אותו ניתן לראות מפסגת הר ארבל? ציירו את שושנת הרוחות וסמנו מה ניתן לראות בתצפית לכיוונים השונים.
- מהם התהליכים הגיאולוגיים שיצרו את מבנה הארבל?

קבוצה 4: רמת הגולן: חקר רמת הגולן, מיקומה, החשיבות האסטרטגית והגאוגרפית שלה.

- מה פשר השם רמת הגולן? התייחסו לתואר "רמה".
- מהי החשיבות האסטרטגית של רמת הגולן מבחינה גאוגרפית וביטחונית?
- אילו תופעות טבע וגיאוגרפיה מיוחדות ניתן למצוא ברמת הגולן?

פעילות סיכום

כל קבוצה מציגה את המידע שאספה בדרך שתבחר:

-יצירת סרטון/מצגת משותפת

-הכנת משחקים וחידות

-כל קבוצה מלמדת את הקבוצות האחרות את המידע שרכשה.

הרחבה למורה למוזיקה

- הסתכלו בתווים וסמנו: היכן מופיעות ההפסקות בשיר?
- מחאו כף בזמן ההפסקה.
- איזו תחושה יוצרת ההפסקה שקיימת דווקא בתחילת כל משפט, בקדמה?
- סמנו את המילים המופיעות בפעמה הראשונה בכל משפט בבית הראשון.
- מדוע בחר המלחין להבליט מילים אלו?
 - נגן לי, ירדן, על כינור מי התכלת.
 - המי נא כינרת גלייך לי פלא.
 - ממרום הארבל לך תפילה נאמרת,
 - אوسیף, לא אשבע לי את עין כינרת.

הסתכלו בתווים וחפשו סימן החוזר על עצמו מעל 3 צלילים.

NAGEN LI YARDEN

s: Y. Sharret

music: M. Amarillio

נגן לי ירדן

השר: י. שרית
הלחן: מ. אמריליו

$\text{♩} = 104$

לֵת - תֵּחֶל - הָ מִי - נֹר - פֶּעַל - יָרֵךְ לִי - גֵן - נָ
NA-GEN LI YAR - DEN AL KI - NOR MEI HA - T'CHEL - LET

לֵא - פֶּעַל - לִי יָרֵךְ - לֵא - גֵן - נָ מִי - נָ
HA - MI NA KI - NE - RET GA - LA - YICH LI PE - LE

רֵת - מֵעַ - נֵעַ - לֵא - תִפִּי לֵךְ - בֵּל - אֶרֶץ - רֹם - מִם
MIM-ROM HA - AR - BEL LACH TFI - LA NE - E - ME - RET

רֵת - נֵעַ - פֶּעַל - לִי אֶת - עֵין - נָ מִי - נָ
A - BIT LO ES - BA LI AT EIN KI - NE - RET

רֵת - נֵעַ - פֶּעַל - לִי אֶת - עֵין - נָ מִי - נָ
ECH-ZOR ES - TA - KEL BACH KI - NE - RET KI - NE - RET

רֵב - עֵ - עֵד קֶרֶב - בֵּי - מִי - לֵךְ נִים - פֶּעַל קֶרֶב - פִּי
KI E - LEF PA - NIM LACH MI - BO - KER AD E - REV

רֵת - נֵעַ - פֶּעַל - לִי אֶת - עֵין - נָ מִי - נָ
ECH-ZOR ES - TA - KEL BACH KI - NE - RET KI - NE - RET

רֵב - עֵ - עֵד קֶרֶב - בֵּי - מִי - לֵךְ נִים - פֶּעַל קֶרֶב - פִּי
KI E - LEF PA - NIM LACH MI - BO - KER AD E - REV

• איזו תחושה יוצרת מנגינה שצליליה מחוברים?

• כיצד זה מתקשר לנושא השיר?

ביצועים

[רבקה זוהר ותזמורת](#)

[העמרנים](#)

שאלת A.I

בקשו בציט להשוות בין אגם הכנרת לבין הכינור.

נספח למורה

המלצות לפעילות נוספת :

מקומות המוזכרים בשיר הודגשו בצבע צהוב, תופעת טבע בשיר הודגשו בצבע תכלת

תוכלו לבקש מהתלמידים לאתר מקומות במפה וכן להסביר את תופעות הטבע.

בהקשר לדמויות ייחודיות בתולדות המדינה :

רחל המשוררת, המוזכרת בסוף השיר, נקברה בבית הקברות כנרת שזכה לפרסום בשל הדמויות החשובות הקבורות בו. בחרו דמות אחת, ספרו אודותיה ועל הקשר שלה לאזור הכנרת.

מערכת המים בישראל פורטל עובדי הוראה

רשות ניקוז ונחלים כנרת

נגן לי ירדן

מילים : יעקב שרת

לחן : מוני אמריליו

...אחזור אסתכל בך

בלהט השמש

אטבול במימיוך

אנוח, ההלך

בצלך הרדופיך

ולאור הלבנה

עת אקשיב לך מוזרת

אשמע כבחלום

הד רחל המשוררת

...אחזור אסתכל בך

נגן לי, ירדן,

על כינור מי התכלת.

המי נא כנרת

גלייך לי פלא.

ממרום הארבל

לך תפילה נאמרת,

אוסף, לא אשבע

לי את עין כנרת.

אחזור אסתכל בך

כינרת, כינרת.

כי אלף פנים לך

מבוקר עד ערב.

גלה נא, גולן.

בבואה לי חיוורת,

חשוף ועצוב

במימיוך, כינרת,

בחוט הירדן

לגליל את נקשרת

ועל צווארו

לו עדי את, כינרת.